

N:o 73.

Af herr A. W. Nilson i Lidköping, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetande af förslag till ändring af 17 kap. 4 § handelsbalken.

Enligt 17 kap. 4 § handelsbalken ega betjenter och tjenstehjon att ur gäldbundet bo med förmånsrätt utbekomma sina löner för sista året. De lagstodde arbetarnes rätt att, i händelse af arbetsgifvarens iråkade obestånd, utfå sina löner, är alltså, så vidt på lagstiftningen ankommer, nöjaktigt skyddad. För andra arbetare deremot finnes icke samma genom lag tillförsäkrade trygghet. Visserligen gifves prejudikat derpå, att arbetare, som innehafvt stadig anställning vid fabriker och grufvor, blifvit af domstol tillerkända förmånsrätt till utbekommande af innestående dagaflöningar; och det torde äfven kunna antagas, att vid förekommande fall lagtillämpningen hädanefters skall allt mera komma att gå i sådan riktning. Men så mycket större skäl är det då, att hvad som i detta hänseende börjat blifva praxis, göres till bestämd och tydlig lag. Denna lag bör dessutom icke gälla för endast sådane arbetare, som hafva fast och stadigvarande anställning, utan omfatta äfven mera tillfälliga arbetsöfverenskommelser och således skydda alla slag af arbetare gentemot arbetsgifvaren, ifall denne kommer på obestånd och ej kan godtgöra dem deras fordringar för af dem såsom daglönare verkställt arbete.

I den mån industriella anläggningar och andra arbetsföretag af betydande omfång blifva i vårt land allt talrikare och draga till sig stora massor af arbetare, i samma mån kunna ock arbetsinställelser på grund

af arbetsgifvarens insolvens lätt tänkas på dessa områden icke så sällan inträffa; och ju större arbetsstyrka der varit anställd, till desto vidare kretsar komma de bedröfliga verkningarne af arbetets plötsliga afbrytande att sträcka sig. Det måste därför vara statens pligt att, så långt det låter sig göra, skydda dessa arbetare mot följderna af ett plötsligt, från deras sida oförvålladt, afbrott i deras arbeten. Först och främst bör det beredas dem den laga tryggheten att ur det gäldbundna boet få med förmånsrätt utbekomma sina fordringar för redan utfördt arbete. Vidare bör i de fall, då formligt arbetsaftal varit med arbetsgifvaren upprättadt, samma förmånsrätt komma dem till godo jemväl för hela den tid, aftalet fortfar att ännu efter arbetets afbrytande vara lagligt gällande. Genom sistnämnda förmån vore arbetaren skyddad för nöd under den närmaste tiden, till dess han hunnit skaffa sig annat arbete. En dylik lagbestämmelse skulle dessutom sannolikt medföra den helsosamma verkan, att formliga arbetsaftal mellan arbetsgifvare och arbetstagare allt mera komme i bruk, till ömsesidig båtnad och trygghet för begge parterna.

Jag vet väl, att en vid 1886 års riksdag väckt motion i delvis likartadt syfte med den, jag nu går att framlägga, icke vann Riksdagens godkännande och att en modifierad dylik vid 1887 års första riksdag, ehuru den i följd af Riksdagens upplösning ej hann slutbehandlas, dock redan var af majoriteten i det dåvarande lagutskottet afstyrkt. Men icke dess mindre vågar jag hoppas, att frågan, då hon nu återkommer till Riksdagen, skall der röna ett mera gynnsamt mottagande. Ty dels hade mot lagutskottets senast afgifna afstyrkande utlåtande i ämnet flere reserveranter anmält sig, hvilket tyckes utvisa, att under året mellan frågans första och dess andra behandling inom utskottet sympatierna för densamma ökats, och dels hafva sedan dess, såsom allmänt är känt, vissa uppseendeväckande och för stora arbetareskaror olycksbringande arbetsinställelser förekommit, hvilka mer än något annat vittna om behovet af den här ifrågasatta lagtörändringen.

På grund af hvad jag nu anfört och dessutom hänvisande till den vid 1887 års förra riksdag i samma syfte väckta motionen (n:o 127 Andra Kammaren), får jag alltså vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrad lydelse af 17 kap. 4 § handelsbalken, i syfte, att den betjenter och tjenstehjon tillagda förmånsrätten till utbekommande ur gäldbundet bo af sista årets lön måtte, med lämplig

tidsbegränsning, tillerkännas äfven andra arbetare, som i sådant bo hafva innestående fordran för af dem såsom anstälde daglönare utfördt arbete; samt

att, derest arbetsaftal är mellan arbetsgifvaren och arbetstagaren i behörig ordning upprättadt, dylik förmansrätt måtte tillkomma den senare jemväl för hela den tid sådant aftal fortfar att vara lagligt gällande.

Om motionens remitterande till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 25 januari 1890.

A. W. Nilson.

Representant för Lidköping—Falköping—Hjo.

N:o 74.

*Af herrar A. W. Nilson i Lidköping och C. Persson i Stal-
lerhult om anvisande af ett förslagsanslag å 20,000 kro-
nor att användas såsom bidrag till aflönande af vikarie
för ordinarie folkskolelärare eller folkskolelärarinna under
sjukdom.*

Den bekymmersamma belägenhet, hvori vanligen den folkskolelärare eller lärarinna råkar, hvilken af sjukdomsfall urståndsättes att sjelf uppehålla sin tienst, har gifvit anledning till, att frågan om bidrag i en eller annan form för aflönande af vikarie vid ordinarie folkskolelärares eller lä-